

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Вінницький національний технічний університет

Присяжна Олеся Дмитрівна

**ПОЕТИКА ЛІРИКИ Й ЕПІКИ
ДМИТРА МАКОГОНА**

Монографія

Вінниця
ВНТУ
2012

УДК: 821.161.2 – 1 «19»

ББК 83.3(4Укр)

П77

Рекомендовано до друку Вченою радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (протокол № 5 від 22.12.2011 р.)

Рецензенти:

Л. І. Кавун, доктор філологічних наук, професор

О. Є. Бондарєва, доктор філологічних наук, професор

Присяжна, О. Д.

П77 Поетика лірики й епіки Дмитра Макогона : монографія /
О. Д. Присяжна. – Вінниця : ВНТУ, 2012. – 160 с.

ISBN 978-966-641-502-1

В монографії зроблено вперше комплексний аналіз літературної спадщини Дмитра Макогона в літературно-критичному контексті доби (на межі XIX і XX ст.) та в дискурсі самопізнання; обґрунтовано роль творчості Дмитра Макогона у висвітленні ідейно-естетичних пошуків митця, визначено проблемно-тематичні домінанти його приватних листів.

Матеріали монографії розширюють можливості вивчення питань теорії й історії літератури, формування нових підходів до розуміння специфіки художнього мислення Дмитра Макогона, місця творчої спадщини у літературному процесі. Матеріал, теоретичні положення можуть бути використані під час викладання курсу «Історія української літератури» у ВНЗ.

УДК: 821. 161.2 – 1 «19»

ББК 83.3(4Укр)

ISBN 978-966-641-502-1

© О. Присяжна, 2011

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
РОЗДІЛ I ЖАНРОВО-ВИДОВІ ФОРМИ ПОЕЗІЇ ДМИТРА МАКОГОНА.....	8
1.1. Рецептивна функціональність поетичної творчості письмен- ника.....	8
1.2 Ліричний наратив і розширення жанрово-композиційного діа- пазону поезії митця.....	37
РОЗДІЛ II ПРОЗОВА СПАДЩИНА ПИСЬМЕННИКА: ПРОБЛЕМА СТИЛЬОВОГО СИНКРЕТИЗМУ.....	62
2.1. Проблематика, жанрово-стильові особливості епічного набут- ку Д. Макогона	62
2.2. Наративні стратегії та специфіка образотворення митця.....	100
ПІСЛЯМОВА.....	133
ЛІТЕРАТУРА	142

ПЕРЕДМОВА

Помежів'я XIX–XX століть цілком справедливо вважається не стільки хронологічним рубежем між різними соціально-історичними та культурними періодами у розвитку суспільства, скільки зламною, перехідною епохою, що ознаменувала початок нової доби в цивілізації людства. Спостерігаємо насамперед системну філософсько-світоглядну кризу, марковану інтенсивними пошуками нових ідеологічних, соціальних та політичних концепцій, релігійних вчень, модерних мистецьких форм.

«Рубежі культурних епох, – як слушно зазначає Віра Агеєва, – завжди позначалися всеосяжною кризою основоположних цінностей, розчарувань у колишніх авторитетах і пошуками нових ідей та дороговказів, що допомогли б подолати травматичне відчуття кінецьсвіття, цивілізаційного тупика, краху віри у божественну згармонізованість людини і довкілля. Руйнуються звичні поняття добра і зла, краси й потворності, центру й маргінесу... Змінюється уявлення про людську сутність і людське призначення, сам феномен людини осмислюється по-новому, в нетрадиційних вимірах і співвідношеннях» [2, с. 5].

У таких умовах формувався український літературний процес кінця XIX – початку XX ст. У цю добу кризи філософії позитивізму, що був світоглядним базисом мистецтва реалізму, продовжував функціонувати реалістично-«народницький» традиціоналізм та поставав модернізм як своєрідна філософська, духовно-світоглядна та мистецька система.

В Україні помежів'я віків ознаменувалося ще й збігом двох історично важливих, проте контрверсійних і навіть дещо несумісних етапів цивілізаційного поступу: чергової хвилі національного відродження (підґрунтя якого підготувала «народницька» ідеологія, що досягла найвищої точки свого розвитку в кінці XIX ст.) та нагальною потребою інтеграції в західноєвропейський культурний простір.

Означені тенденції сприяли формуванню своєрідного культурно-мистецького континууму, в якому й продукувалася література вітчизняного модернізму. І якщо найяскравіші вияви тогочасного письменства, представлені творчістю О. Кобилянської, М. Коцюбинського, Лесі Українки, В. Стефаника, М. Черемшини, Олександра Олеся, Б. Лепкого, М. Вороного, М. Яцкова, С. Яричевського й інших літераторів, вважаються дослідженими, то на маргінесах науково-критичної рефлексії і донині залишається значна кількість митців «другого еше-

лону», чия спадщина свого часу визнавалася художньо неважливою, незрілою, другорядною, а відтак буцімто не вартою уваги.

Серед цих останніх творчих персоналій виокремимо постать Дмитра Яковича Макогона (1881–1961) – талановитого поета з буковинського терену України, обдарованого прозаїка, публіциста і громадського діяча, педагога. Його досить популярна свого часу літературна спадщина на майже півстоліття була викреслена з літературного процесу, приречена на спорадичні згадки й поодинокі критичні відгуки.

Між тим, тільки враховуючи та осмислюючи творчість «другорядних» письменників (дефініцію «другорядний» вживаємо тут у переносному значенні, що жодним чином не применшує талант митця і значення його спадку), можна досягнути розуміння тягlosti й безперервності літературного процесу, багатоманітності його виявів, що забезпечується не в останню чергу завдяки наявності в ньому мало-відомих імен.

У радянський період літературно-критичне осмислення художньої спадщини Д. Макогона обмежалося, в основному, передмовою до видання його поетичних і прозових творів, публікацією кількох його художніх текстів у збірнику «Письменники Буковини», а також спорадичними згадками в періодиці. Спостерігаємо, по суті, лише фіксацію відповідних мистецьких фактів, основних подій життєвого і творчого шляху автора. Про комплексне ж осмислення художнього феномену письменника в органічному зв'язку з провідними літературно-мистецькими тенденціями порубіжної епохи в цьому випадку не йшлося.

1959 року побачила світ збірка вибраних оповідань письменника з ґрунтовною передмовою О. Романця [112]. У творах, які позначені цензурою й автоцензурою, реципієнт (реальний читач, професійний критик) мав розкодовувати, дешифрувати смисли, закладені автором. Літературознавець, ясна річ, не міг уникнути ідеологічних віянь «марксистсько-ленінського вчення», що позначилося на характері його ідейного та естетичного сприйняття і тлумаченні малої прози досліджуваного автора. Звідси й розуміння прозописьма Д. Макогона виключно в річищі, сказати б, суто «утилітарної літератури», яка прагнула допомогти трудящим у їх боротьбі за нове щасливе життя» [112, с. 3]. Автор передмови безапеляційно відмежовує митця від «буржуазних письменників», «модерністів», «декадентів» (ідеться, вочевидь, про генерацію молодих західноукраїнських письменників «Молодої музи»)

та вказує на його тяжіння до традицій Т. Шевченка та І. Франка у творенні соціально й політично спрямованої літератури.

Виключно з позицій «непримиримої класової боротьби» потрактовувалася творчість Д. Макогона і в літературно-критичних статтях того ж радянського періоду [167; 196; 91]. Тут не йдеться про осмислення поетичної й прозової спадщини письменника як до певної міри самобутнього мистецького явища, що формувалось і функціонувало у системі вітчизняного літературного процесу кінця ХІХ – першої половини ХХ ст. Автори статей натомість намагаються виокремити насамперед ідеологічну складову художніх текстів Д. Макогона, однотипно вбачаючи в його творах лише «заклик до боротьби», «мрії про возз'єднання з Радянською Україною», «прагнення пробудити в масах революційно-визвольні настрої» і подібне.

Поетичні ж, насамперед стильові особливості різножанрової спадщини письменника, її деякою мірою еkleктичний характер, тяжіння до поєднання різноманітних художньо-зображальних засобів залишалися поза увагою літературознавців. Впадає в око також штучне відмежування літератора і громадського діяча від тогочасного західноукраїнського мистецького контексту, безпідставне твердження про «...намагання (автора – О. Романець) вирватися з кола тем, окресленого «молодомузівцями», тем, які в той час посилено насаджувалися у поезії на Буковині...» [167, с. 136].

Комунікативна природа художньої творчості виявляється в кожному сегменті системи *автор–твір–реципієнт (критик або читач)*. Категорія *автор* у цій моделі взаємин набуває важливого значення. Цілісність і динаміка художнього світу поетичних і прозових творів Д. Макогона як єдиного тексту (власне метатексту) зреалізовані не лише в саморозвитку її змісту (мотивів, лейтмотивів, образів, настрою ліричного героя), а в безперервному діалозі автора з адресатом (біографічного автора з українською суспільністю і різнотипними фізичними читачами; автора як текстуального ліричного суб'єкта з узагальненим реципієнтом). Взаємозумовленість і взаємозалежність біографічної та творчої сутностей митця є визначальними для глибшого і точнішого виявлення особливостей його художнього мислення. При цьому враховуємо, що Д. Макогон був активним учасником Української військової організації, а пізніше – Організації українських націоналістів. Художнє самовиявлення стало нагальною потребою митця-свідка трагічних сус-

пільно-політичних катаклізмів. Йдеться, зокрема, про ґрунтовну розвідку В. Качкана «Нові архівні документи про родину Макогонів» [78].

На основі аналізу архівних документів польської та румунської поліції дослідник висвітлює суспільно-громадську й політичну діяльність митця в 20–30-х роках минулого віку. Це загалом дає підстави характеризувати постать письменника як громадянина виразних національних переконань, патріота, учасника небажаних у Речі Посполитій II політичних об'єднань (УВО, ОУН, Українське націонал-демократичне об'єднання та ін.), метою яких було створення незалежної, національної, соборної української держави.

Про художню спадщину Д. Макогона як історико-літературний факт таки йдеться у публікації В. Качкана. Тут творчість письменника осмислюється переважно в контексті літературної діяльності його дочки Ірини Вільде. Між тим науково вартісною видається спроба дослідника довести тяглість літературних традицій, схарактеризувавши проблемно-тематичну (а почасти й стильову) спорідненість творчої манери літератора, зокрема епіка, з художньою практикою В. Стефаніка, Марка Черемшини, Л. Мартовича, О. Маковея, М. Павлика, О. Кобилянської.

Як бачимо, Д. Макогона-поета та прозаїка донині фактично можемо віднести до українських авторів, іще не відомих широкому читацькому загалу. Ідеологічно проскрибований свого часу, його художній спадок належним чином не поцінований й не осмислений вітчизняним літературознавством. Недослідженими виявляються більшість поетичних і прозових текстів Д. Макогона, що репрезентують його світоглядні засади, індивідуальну манеру письма, особливості поетики, стильові домінанти, естетичну й образну системи тощо. І мовно, і культурно він уособив в українській літературі ситуацію модерну як етап актуалізації особливої маргінальної ідентичності. Необхідний неупереджений аналіз як життєвих перипетій автора, що знайшли пряме чи опосередковане відображення у його творах, так і рецепції текстів, що репрезентують індивідуальну письменницьку стратегію, змушуючи автора не лише враховувати реакцію читачів, а й пристосовуватися до потреб часу. Відтак актуальність теми дослідження вбачається цим детермінованою та цілком очевидною. Вона визначається насамперед назрілою потребою системного, науково-об'єктивного осмислення художнього світу Дмитра Макогона передовсім як естетичного явища з власною генезою і творчим втіленням, нехай подекуди й позначеним перебуванням в орбіті ідейно-мистецьких впливів першорядних попередників.

РОЗДІЛ I

ЖАНРОВО-ВИДОВІ ФОРМИ ПОЕЗІЇ ДМИТРА МАКОГОНА

1.1. Рецептивна функціональність поетичної творчості письменника

Українська лірика помежів'я XIX–XX століть прикметна посутнім розширенням проблемно-тематичних, естетичних, стильових, жанрових вимірів. До площини художнього осмислення потрапляють не лише нові суспільно-історичні реалії, але й соціокультурні, цивілізаційні зрушення, філософсько-світоглядні та психічні первні людської особистості. Поетичний дискурс цієї доби чи не найяскравіше продемонстрував свою синтезуючу здатність; у літераторів із системно ще не сформованим індивідуальним стилем його заміником стало еклектичне тяжіння до поєднання різних ідейно-естетичних систем, традицій визначних попередників.

Представлене іменами М. Старицького, І. Франка, В. Самійленка, О. Маковея, Лесі Українки, Олександра Олеся, Б. Лепкого, М. Вороного, М. Філянського, В. Пачовського й ін. вітчизняне поетичне мистецтво межі віків засвідчує еволюцію естетичної свідомості у бік художнього полістилізму – органічного співіснування видозміненої романтичної традиції з реалістичною, а також із утвердженими модерними напрямками письменства, взагалі розбудову стильових систем української літератури обабіч кордону.

З-поміж останніх найбільшого розквіту в західноукраїнському письменстві набули насамперед неоромантизм та символізм, образна й естетична платформа яких активно вироблялася під впливом західноєвропейської художньої практики. Водночас характерною рисою всієї української лірики є її соціальна заангажованість, намагання вербально й часто імперативно вплинути на громадське і культурне життя сучасників, відновити історичні права політично упослідженої й державно «неповноцінної» нації. Відзначені чинники, на наш погляд, саме й уформовують унікальну стильову й жанрово-видову палітру вітчизняного поетичного дискурсу кінця XIX – початку XX століть.

У силовому полі схарактеризованих тенденцій постала й поетична творчість Д. Макогона – поета-громадянина, людини безкомпромісної, пристрасної вдачі, яка не дозволяла йому заплющувати очі на насувні проблеми бездержавного народу, роз'єданого Російською та

Австро-Угорською імперіями. Сина багатодітної селянської родини з Тернопілля Дмитра Яковича Макогона (народився 28 жовтня 1881 року в містечку Хоросткові), що здобув освіту в місцевій школі та Тернопільській гімназії¹, таким формувала участь у діяльності нелегального гуртка учнівської молоді, яким, за свідченням очевидців, опікувалися І. Франко та М. Павлик, та у радикальному русі на користь українського селянства, розповсюдження забороненої літератури.

Знайомство гімназиста з І. Франком, наголосимо, стало одним із вирішальних чинників у становленні Д. Макогона як письменника. Особливо помітний вплив Франка на поезію Д. Макогона. І йдеться не лише про численні алюзії та ремінісценції, але й про загальну пафосність, тип риторики поетичних текстів, образно-сміслові ряди, художні прийоми тощо.

Показовими для характеристики естетичних переконань письменника, що постали в орбіті Франкового ідейного впливу, видаються антидекадентські думки письменника з приводу ролі поета і його мистецького слова в суспільстві: «... поети повинні додавати громадянству життєвої енергії, зогрівати до боротьби і піддержувати віру у її повний успіх, а вже ніколи не повинні ширити зневіри, знеохоти і апатії» [112, с. 7].

Світоглядні позиції митця (а це передовсім народницька ідеологія, пройнята гуманістичними інтенціями) зрештою чи не найповніше втілилися в його поетичному світі, сповненому громадянським пафосом, безкомпромісною національно-визвольною революційною пристрасністю, декларативного, а часом і маніфестного характеру, поєднаного із глибоко суб'єктивними, особистісними переживаннями. Принаймні в такому ключі сприймаються поезії Д. Макогона, написані упродовж 1900–1907 рр. і об'єднані у збірку «Мужицькі ідилії» (Чернівці, 1907, «накладом власним»), що вийшла, до речі, того ж року, коли в родині Макогонів народилася донька Дарина – в майбутньому відома українська письменниця Ірина Вільде.

Рецепція творчості Д. Макогона ще не ставала об'єктом окремого літературознавчого дослідження, тому на основі узагальнення і систематизації виявлених нами відгуків на його твори вважаємо доцільним

¹ Закінчити гімназію юнакові так і не вдалося; він був відрахований під час сьомого року навчання за його політичні погляди і ведену пропаганду радикального руху.

артикулювати як до літературного контексту, так і до авторського тексту, який визначає особливості читацького сприйняття. Адже, згідно з теорією рецептивної естетики Г. Р. Яусса, рецепція тексту, яка протікає у «горизонті сподіваного», залежить від історичного, тобто темпорального, та просторового бачення й розуміння сенсу в людських вчинках і світу.

В. Ізер акцентував значущість літературного твору, яку визначає уява реципієнта. Він стверджував, що текст потенційно наповнений значенням, яке конкретизує та актуалізує рецепція читача на різних етапах історії цього тексту. Актуалізація означає оживлення в уяві читача образів, деталей, окремих фактів, епізодів, оприявнених у художньому тексті. При цьому, за словами В. Ізера, «семантичні можливості тексту завжди залишатимуться багатшими, ніж будь-яке конфігуративне значення, яке витворюється у процесі читання» [1, С. 358]. У праці «Процес читання: феноменологічне наближення» він чітко виокремлює художній та естетичний полюси літературного твору: «художній стосується тексту, створеного автором, а естетичний – вказує на його реалізацію, яку здійснює читач» [1, С. 349]. Як відомо, літературний твір не може бути повністю ідентифікований із текстом або з реалізацією тексту, а повинен знаходитися посередині. Сходження в одній точці тексту і читача започатковує екзистенцію літературного твору.

Єдина поетична збірка письменника, «Мужицькі ідилії» об'єднала твори, написані впродовж 1900–1907 рр. Уміщені у книжку поезії характеризуються підвищеним інтересом до соціально-політичних сторін життя суспільства, громадянським пафосом, гострим етичним спрямуванням, революційною пристрасністю й безкомпромісністю у боротьбі за сповідувані ідеали. В ліриці Д. Макогон виступив провідником ідеї революційного оновлення суспільства, речником наміру кардинально змінити узвичаєний неправедний світоустрій. Ці настрої репрезентує програмний вірш-теза, що відкрив збірку – «Вставай, народе!» (1904), що оформив етноцентричну ідейність у риторичних контурах рвійних емфатичних закликів. Властивий хисту автора також елемент філософізму («Два світи»).

Літератор підходив до вирішення проблеми обов'язку митця перед народом у дусі кращих традицій вітчизняного письменства, стверджуючи ідею служіння йому словом і чином. Естетичні й морально-етичні контури його поетичного світу визначають ідеї гуманізму, людської гідності, свободи й справедливості, захисту прав усіх знедолених і ошуканих, обстоювання національної самобутності й державної незалежності України. Ці риси споріднюють художні шукання Д. Макогона з поетичною практикою І. Франка, М. Старицького, П. Грабовського, Б. Грінченка, В. Самійленка, О. Маковея, інших митців тієї доби.

Широка тематична парадигма творчості письменника (його вірші, як показує аналіз, охоплюють різні аспекти індивідуального й суспільного буття особи і нації, проблеми соціального й політичного характеру, морально-етичного тощо) служить для експлікації ідей, символів, образів, думок і почуттів ліричного героя. Його можна схарактеризувати як особистість, перейняту проблемою дегуманізації світу й усвідомленням потреби боротьби, активної життєвої позиції заради долі співвітчизників, кращого майбутнього для своєї країни, як гуманного оборонця простолюду. Коло мотивів поезій, характер ліричного суб'єкта (борця, революціонера), а також світоглядні домінанти автора (Д. Макогону були близькі драгоманівсько-франківські концепції поєднання соціал-демократизму із національною ідеєю) зумовили й жанрово-видові модифікації його поетичних творів, їх стильові характеристики.

Так, показово, що більшість віршів збірки «Мужицькі ідилії» належать до так званих прикладних жанрів реалістичної лірики, покликаних до життя певними суспільними потребами й спрямованих на конкретного адресата. Це референтні поезії, з-поміж яких найхарактернішими жанровими різновидами є послання, присвяти, епістоли («Не забуду...», «О ти, пригноблений народе...», «Шалійте...»), вірші-заклики («Вставай народе!», «Єднаймося, браття...», «О, нещасний хлопе...», «Воскреснем!», «До роботи», «На віче!»), вірші-розмірковування («Два світи», «Сівач і вітер», «Контраст», «Вітер віє...» тощо), «рольові» монологи – «Мужицькі думи восени» – чи й діалоги: «Гей, мужику!...». Окреме місце посідають нечисленні зразки поезії медитативного характеру, сповнені інтимно-суб'єктивних письменницьких роздумів («Сльота», «До весни», «Співай, мій пташку...»).

Д. Макогон «наслідував» реальну дійсність частково: він, як митець, komponував в уяві такий художній світ, який за образами людських постатей, за їх взаєминами і за вимірами їх середовища є правдоподібним, але не ізоморфним. Його уявний світ репрезентує читачам реальний світ по-різному: а) правдивими (до ілюзійної точності) реальними доби; б) достовірними замальовками життя; в) відтворенням картин-галюцинацій. Цей добір компонентів уявного художнього світу регулюється основним рецептивним законом — зацікавити можливих різнотипних реципієнтів. Досвідчений автор створив раціонально-впорядкований художній світ з високим ступенем антиципації, вмотивованості і непередбачуваності. У цьому світі поєдналися соціально-гострий конфлікт, морально-психологічні колізії, логіко-гносеологічні узагальнення і віддалені аналогії-паралелі, що апелюють до читача, «провокуючи» його інтерпретаційну винахідливість.

Уже на жанрово-композиційному рівні чітко вимальовуються особливості індивідуального авторського світобачення: тенденція до філософської заглибленості в проблеми індивідуального та суспільного буття, виразного розмежування моральних полюсів світу і пов'язана з цим конфліктність ліричного сюжету, заснованого на етичному протистоянні (правда – несправедливість, людяність – антигуманність, гармонія – дисгармонія) та – дихомії двох світів у однойменному творі, могутнього й стражденного.

Виокремимо також нерідко культивованій ліриком композиційний прийом зміни ракурсів сприйняття (особистий погляд письменника, героя-протагоніста, ліричного суб'єкта) та просторово-часових змін (поодинокі протиставлення славного минулого безрадiсному сьогоденню), пристрасне обстоювання власного ідеалу в поєднанні з розважливими роздумами над потребами державності та розвою народу.

Найбільш частотними, тож лейтмотивними у збірці, є відтворення страждань українського народу (образ останнього репрезентовано переважно селянством), його економічного й духовного зубожіння, роздуми над універсальними законами світобудови, перейнятість соціальними антагонізмами (наприклад, у «Контрасті» показаними у дусі поезії «Учта» М. Старицького), самою природою соціальної нерівності, намагання осмислити місце поета-громадянина в житті, утвердження думки про те, що «настане небавом нам радісний день, / в якому всі щасливо маємо жити...».

Постать ліричного суб'єкта у поезіях Д. Макогона найчастіше окреслюється через рефлексії як постать активного героя, свідомого борця-революціонера, спроможного на мужні вчинки та самопожертву заради вищих ідеалів. «Мужицькі ідилії», по суті, репрезентують устійнену письменницьку етичну концепцію «цілого чоловіка» – гармонійної людини й цілісної особистості зі сформованими переконаннями, власним поглядом на світ. Життя для такого ліричного героя – активна і непримиренна боротьба, жертвне торування шляху до поставленої мети.

Відповідно до такого розуміння життя, світоустрою, місця особи в світі викристалізовується загальний пафос книжки. Він емоційний, волевий, життєстверджуючий, пристрасний, натхненний вищою ідеєю служіння інтересам рідного народу та загальнолюдським гуманістичним цінностям. Це, до речі, знову ж споріднює Д. Макогона з І. Франком (нехай вони і є митцями різного калібру), що виявляється на рівні численних інтертекстуальних зв'язків між їх ліричними творами.

У багатьох поезіях («Вставай народе!», «Гей, молодь вкраїнська!..», «Гей, у Січ!», «В тяжку годину», «Гей, хлопці-молодці» типологічно зіставні з віршами на громадські теми як першорядних майстрів І. Франка, Олександра Олеся, М. Вороного, так і літераторів «другого ешелону» – М. Кононенка. О. Кобця й ін.) відчутний сильний публіцистичний, агітаційний струмінь, викликаний потребою відреагувати на потреби відродження України.

Таким чином, мистецтво слова Д. Макогона постає не стільки засобом рефлексії, пізнання світу, скільки способом оприявлення власного ставлення до реальності й прагненням вплинути на неї, виправити недосконалий світопорядок. У попередній регіональній – буковинській – традиції таку тенденцію репрезентує поезія Ю. Федьковича, братів Воробкевичів.

З огляду на вищесказане можемо стверджувати: поетичні твори Д. Макогона сприймаються насамперед як вияв його суспільно-політичної позиції, продовження свідомої й цілеспрямованої боротьби за ідеали національної й особистої свободи, соціальної рівності, громадянських прав. Ці концептуальні засади його творчості відстежуються певною мірою у програмній поезії «Вставай народе!», яка й відкриває збірку:

Вставай, народе, з сну будися!
Доволі вже блукав ти, брате, в тьмі.
Поглянь на себе, подивися
На жизнь свою у вражому ярмі

[116, с. 4].

Лірико-агітаційна риторика, заклики й імперативні спонукання до дії («вставай народе», «уставай в ряди», «спіши до бою» тощо) тут поєднуються із викладом власної концепції пошуку «святої правди», що в поетичному світі автора уособлює тяжіння до ідеалів справедливого, гуманного світоустрою, побудованого на началах рівності, свободи і демократії.

Апелювання до аналогічного концепту «правди» простежуються і у віршах «Два світи», в якому «правда» повід фольклорному асоціюється із «гарною долею» («О, нещасний хлопе...»), де «правда» і «право» виступають неодмінними атрибутами життя вільної людини («Що за хатки се?..», «За що терпиш?..», «Воскреснем» та «Не забуду...» містять розгорнуті «образи-символи волі, світла й правди») тощо.

Образна система цих творів відбиває авторську ідею життя як боротьби, безперестанного сходження до вищого ідеалу справедливого суспільства, позбавленого соціальних антагонізмів, кричущого майнового розшарування, експлуатації людини людиною й гноблення нації нацією, духовної темряви й рабства. Концепт «правди», в утіленні типологічно зіставний із поетикою «фольклорного примітиву», тут постає трансцендентним образом-символом, уособлюючи найзаповітніші письменницькі сподівання й кореспондуючи з народнопоетичними уявленнями про «правду святу», «долю».

Крім того, категорія «правди» (від неї антитетично походить і загострене сприйняття «неправди», «тьми», «рабства») в художньому світі Д. Макогона наповнюється конкретним, виразно демократичним змістом. «Правда» стає принципом, естетичним законом і етичним імперативом («Вставай, народе!», «О ти, пригноблений народе...», «В тяжку годину», «Воскреснем!», «До боротьби!», «Не забуду» та ін.).

Аналогічну лінію художнього мислення спостерігаємо й у творчості І. Франка. Так, ліричний наратив поезій «Всюди нівечиться правда», «Товаришам» та ін. будується як вільний самовияв індивідуальної позиції, як устремління особистості до правди, захисту власних

переконань. Тут (як і у віршах «Два світи», «О, нещасний хлопе...», «Вставай, народе!», «Воскреснем!» Д. Макогона) містяться розгорнуті антитези правди – брехні, світла – темряви, що сприймаються, на наш погляд, як сигніфікати, ідейні маркери авторських естетичних та етичних поглядів.

Обидва митці демонструють виняткову, сказати б, солідарність особистих переконань (неприйняття несправедливості існуючого ладу, національного гноблення, необхідність кардинальних змін у соціальній структурі тощо), а звідси – ідентичність художньо-виражальних засобів, образних структур, метафоричних рядів, щоправда, менш художньо виразних у буковинського лірика.

Назагал же вірші «О, нещасний хлопе...», «Вставай, народе!», «Воскреснем!», «Гей, молодь українська!...», «Гей, у «Січ!»», «В тяжку годину», «Гей, хлопці-молодці...» являють собою яскраві зразки так званої агітаційної лірики – поезій з виразним громадсько-політичним звучанням, покликаним довести адресату певну ідею, а також спонукати до активної дії задля її здійснення. Визначальною рисою поезії такого гатунку є тільки певною мірою інтимний характер інтонацій, співчутлива тональність, апеляція не тільки до розуму реципієнта, але й до його душі та серця, що покликано демонструвати внутрішню відкритість і налаштованість письменника на спілкування з аудиторією, перебування його в одному психоемоційному стані з читачем.

Ось, приміром, характерний уривок з вірша «О, нещасний хлопе», що ілюструє відзначену прикмету:

«О, нещасний брате мій,
де розсудок й розум твій?
Доки будеш так служити
й на драбів таких робити?
Доки маєш горювати
і так страшно бідувати?
Схаменися, пробудись
... Ласки в дуків не проси!
Вже минули ті часи...
Люди вільні лиш жадають,
права свого домагають.

А не хочуть дати дуки,
та за правом подивись
то бери самий у руки!»

[158, с. 195].

Чергування питальної та окличної інтонації сприяє створенню альтернуючої ритмомелодики емпатичної поезії, яка забезпечує динамізм, бурхливість почуттів і переживань, утверджує необхідність активної діяльності як способу утвердження особистості в світі. У такий спосіб зреалізовується сповідувана Д. Макогоном концепція людини як активного борця. З прагнення боротьби, цієї, за Лесею Українкою, неодмінної передумови життя, впливає і зміст та сенс буття індивіда.

У віршах «Не забуду», «Гей, молодь українська!..», «Гей, у «Січ»!», «Гей, хлопці-молодці...» (два останні були написані на мелодію відомих гімну Франка «Не пора, не пора...» та фінальної «пісні згоди» з «Наталки Полтавки» «Де згода в сімействі», що й визначило їх гуманістичний етноконсолідуєчий пафос, пристрасний заклик до активної дії) стверджується думка про те, що українському соціальному аутсайдерові з країни Наддунайської монархії недосить просто існувати – необхідно жити активним повнокровним життям, відстоювати власні переконання, прагнути до ідеалу.

З цим пов'язана наскрізна думка поетичних творів письменника – ідея долі-боротьби як переходу від пасивного сприйняття до активного формування власного життєвого шляху. Причому сформульована ідея висловлюється автором чітко і недвозначно у вигляді стрижневого мотиву, який об'єднує декілька поезій у своєрідний цикл. Так, скажімо, наскрізний мотив поезії «Гей, молодь українська!..» простежується уже в закличних перших рядках:

«Гей, молодь українська,
Під прапором стань,
Спини люту бурю,
На будуче глянь!
Насталь свого духа
І в огонь жени,
У бій за Україну
З ворогами йди»

[158, с. 484].

Мотив боротьби контекстуально доповнюється й увиразнюється патріотичною ідеєю («Любіть, кохайте Україну, як свій найкращий ідеал», «В тяжку годину»), гаслом громадянської єдності (скажімо, у вірші «Гей, у «Січ!» звучить заклик єднання «старих і молодих»), темою відданості й самопожертви («Умерти в лютім бою / За народну долю – / Для нас найбільша честь», – стверджує ліричний суб'єкт поезії «Гей, хлопці-молодці...»). Показово також, що вірші «Гей, молодь українська!..», «Гей, у «Січ!»», «Гей, хлопці-молодці...», «В тяжку годину», «Не забуду...» надзвичайно динамічні за розвитком ліричного переживання дійсності. Їх герой і мовець – пристрасна особистість, щиро перейнята тотальною несправедливістю буття, в якому «нещастя і злиднів безліч».

Автор певною мірою ототожнює себе із ліричним суб'єктом, що надає поетичним творам не лише піднесеного емоційного звучання, пафосності, але й формує міцний етичний потенціал (власний життєвий приклад проектується на вибір героя, а через нього на всіх співвітчизників). Асоціативний ряд використаних тут поетичних образів-символів, усталених у поезії романтизму й класичного реалізму, – «ночі», «лютої бурі», «недолі», «сльоз», «бур'яну», «ворожих навал» – конструює своєрідний художньо-ліричний простір дії, свідомо дисгармонійний, неприродний та несправедливий за своєю суттю (саме такою вимальовується авторська екзистенційна модель світу). Крізь призму зболеної душі ліричного суб'єкта постає уявлення про світ як «безпросвітну ніч», а звідси випливає усвідомлення необхідності дії, боротьби за зміну існуючого світопорядку. Це і стає визначальною рисою в його психологічному портреті.

Окрім того, поезії «Гей, молодь українська!..», «Гей, у «Січ!»», «Гей, хлопці-молодці...», «В тяжку годину...», «Воскреснем!», «О, нещасний хлопе...» репрезентують і образ автора, його думки та переживання. Не вимовно характеризують національно-патріотичну опінію поета енергійні державницькі акорди («Воскреснем!» та ін.). Магістральною у цих текстах виступає позиція самого письменника – патріота, народолюбця і гуманіста, який звертається безпосередньо до співвітчизників із закликом прозріти, змінити світ на краще. Внаслідок цього маємо двоголосну, діалогічну структуру: «Я» (поет і його ліричний герой, які часом зливаються в єдиний образ – автопсихоло-

гічного ліричного суб'єкта) та «Ви» – адресат, яким є весь народ, приспаний багатовіковим рабством.

Характером ліричного нарративу (агітаційним, з виразною громадянською домінантою), риторичністю викладу, системою художніх засобів (специфічна ритмомелодика, тропіка), утвердженням образу людини-борця, «січовика», революціонера Д. Макогон протестував проти несправедливого суспільного ладу, економічного визиску краян, політики їх денаціоналізації, яку впроваджували чужинецькі господарі краю і Батьківщини.

Принагідно відзначимо, що окреслена концепція людини-громадянина, людини-борця має досить стійку традицію своєї кодифікації в українській літературі. Започаткована ще в межах романтичного дискурсу Т. Шевченка, свого апогею в західноукраїнській частині національного письменства вона досягла наприкінці XIX ст. у ліриці І. Франка. Йдеться про збірки «З вершин і низин» та «Вірші на громадські теми», де репрезентовано багатогранний наскрізний образ суспільно активної людини, поета-громадянина, палкого патріота, мовна партія якого – прямий заклик до дії, акції спротиву, непокори, як єдиної прийнятної життєвої позиції (показовими з огляду на це вбачаються рядки поезії «Товаришам»: «Борітеся! Терпіть! По всій землі / Рівняйте стежку правді!» [198, с. 58]).

Вельми слушним у зв'язку з цим видається спостереження М. Ткачука над окремими творами Франкової збірки, зокрема, поезіями «Каменярі», «Товаришам» та «Беркут», в центрі яких перебуває сильна, нескорена особистість із чіткою громадянською позицією. Так, вчений зауважує: «Агітаційний ліричний твір відрізняється тим, що його суб'єкт висловлювання свідомо виступає від імені певної соціальної групи і порушує суспільно вагомі питання. Індивідуальне обличчя цього героя, неповторність його як особистості не затьмарюється, не переносяться на задній план, а навпаки, він, як народний глашатай, набуває характерних рис, узагальнюючи певний тип світо розуміння і світовідчуття» [186, с. 24].

Цитоване спостереження є актуальним для громадянської лірики Д. Макогона, герой якої, осмислюючи дійсність крізь призму власної свідомості, суб'єктивує навколишній світ, надає йому особистісних рис. Через свідомість ліричного суб'єкта відбувається актуалізація зовнішнього буття, провідних образів-символів волі, світла, правди, те-

мряви, кайданів, ярма, рабства, а також постатей поета-громадянина, тирана, раба, хлопа, пролетаря.

Інтимне, зрештою, мислиться ліриком як громадське і навпаки. Так, скажімо, в поетичному світі «На шляху», «Єднаймося, браття...», «Вихор скажено...», «До роботи», «Мужицька доля», «Не забуду...» та ін. конструюється суб'єктивний простір ліричного героя з його особистою історією, життям, сповненим горя, болю та розчарування й водночас уболівання за долю всіх упосліджених, позбавлених прав «братів», «мужиків» і «хлопів», «дітей-сиріт», пролетарів (їм присвячено диптих «Робітники»).

У своїх поезіях Д. Макогон сповідує символ віри діяльного українця – патріота своєї країни, здатного на активні дії та самопожертву. Найвищим ідеалом для автора було жертвне служіння народу, висловлене з достатньою пластичністю і художньою силою:

«В тяжку, безсонячну годину,
В часи кровавих сліз і мук, –
Любіть, кохайте Україну
І не щадіть для неї рук.
Ні рук, ні серця не жалійте,
Не жийте марно, мов у сні,
А зерно правди сійте, сійте
По тім безмежному лані»

[112, с. 230]

Світ думок і почуттів письменника безпосередньо проектується на чітко окреслений образ ліричного суб'єкта, зображений загалом у неоромантичних барвах. Це сильна, вольова особистість із своїм власним призначенням – «сіяти зерно правди». Саме цей образ посідає центральне місце в системі авторського художнього мислення, що й виступає основним текстотворчим фактором.

У низці віршів («Два світи», «Вставай, народе!», «О, нещасний хлопе...», «О ти, пригноблений народе...», «На віче!», «Єднаймося, браття...» та ін.) вольова позиція ліричного героя реалізується у його високій соціальній активності, боротьбі за свободу нації. При цьому автор упевнено пророкує перемогу над ворожими темними силами: «Спіши відважно на пробій до бою, / Побіди над врагами певен будь!»

[116, с. 5]. Останні рядки цих поезій, як правило, мають піднесено-патетичну тональність, забарвлену вірою в перемогу народу над всіма колонізаторами – насильними онімечувачами, румунізаторами.

В неоромантичному ключі постав образ інтелігента-просвітителя у вірші-тезі «До роботи». Його постать розкривається через майстерно змодельований агітаційно-закличний ліричний наратив: «Нумо, браття, до роботи! / Час добірний, крайній час, / темноти бур'ян сполоти/ Русь-Україна кличе нас» [116, с. 24]. Це, властиво, узагальнена постать народного месії (колективний образ борців за правду, поступ, рух уперед), який несе світло в «темні села», пробуджує в серцях людей прагнення волі, правди, добра і справедливості. Іntenції ліричного суб'єкта (автора) реалізуються тут як у конкретних, предметно-реалістичних образах «темних сіл», «ворога», «ката», так і алегоричних образах-символах «бур'яну», «пісні» тощо.

Звертаючись до однодумців, герой висловлює власне кредо націонал-революціонера та закликає їх до рішучості, наполегливості у досягненні поставленої мети, адже «не допоможуть нарікання» і «смуток хліба нам не дасть». Ідейно-семантичним центром поезії стає окреслення «спільної задачі», задля виконання якої повинні об'єднатися всі. Неважко помітити, що на такого роду дискурсивній практиці позначилися впливи народницької ідеології. Спостерігаємо фактично поетичне втілення концепції просвітницької праці задля народу з метою піднесення його самосвідомості («Темні села просвіщаймо, / щоб пізнали, хто їх брат» – так формулює своє завдання ліричний герой).

Революційно-романтичні інтенції бойової духом неоромантики загалом властиві для загальноукраїнської літератури межі століть і генетично пов'язані з утвердженням та піднесенням наприкінці ХІХ ст. ідеалу вільної та незалежної України. У поезіях «До роботи», «Гей, молодь українська!..», «В тяжку годину» та ін. вони природно співіснують із зовнішньою тенденційністю, позірною декларативністю ліричних наративів. Як наслідок, естетичне освоєння дійсності відбувається не через індивідуальний екзистенційний досвід суб'єкта (героя чи автора), а шляхом аналітичного проникнення в суспільні процеси, осмислення соціальних і національних проблем доби.

Аксіоматично, що й предметом ліричного переживання тут виступають в основному громадські й політичні ідеї, емоції та переживання, спрямовані на досягнення єдиної мети – схарактеризувати етичні

ЛІТЕРАТУРА

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. – 2-е вид., допов. – Львів : Літопис, 2002. – 832 с.
2. Агеєва В. Жіночий простір : феміністичний дискурс українського модернізму : монографія / Агеєва В. – К. : Факт, 2003. – 320 с.
3. Андреев А. П. Место искусства в познании мира / А. П. Андреев. – М. : Худ. лит, 1980. – 483 с.
4. Андреев Л. Г. Импрессионизм. / А. П. Андреев. – М. : Худ. лит., 1980. – 315 с.
5. Аристотель. Поэтика / Аристотель ; пер. з старогр. Борис Тен. – К. : Мистецтво, 1967. – 134 с.
6. Арнаудов М. Психология литературного творчества / М. Арнаудов. ; пер. с болг. Д. Д. Николаева. – М. : Прогресс, 1970. – 654 с.
7. Баган О. Р. Естетика і поетика вісниківського неоромантизму : дис. ... канд. філол. Наук : 10.01.01 / О. Р. Баган ; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Відділ української літератури. – Л., 2002. – 194 с.
8. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика.: пер. с фр. / сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. – М. : Издательская группа «Прогресс», «Универс», 1994. – 616 с.
9. Барт Р. Писатели и пишущие // Избр. работы: Семиотика. Поэтика. – М. : Прогресс, 1989. – С. 133–141.
10. Бахтин М. Автор и герой в эстетической деятельности / М. Бахтин // Эстетика словесного творчества. – 2-е изд. – М. : Искусство, 1986. – С. 9–191.
11. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики : исследования разных лет / М. М. Бахтин. – М. : Худ. лит., 1975. – 456 с.
12. Бахтин М. М. Литературно-критические статьи. / М. М. Бахтин. – М. : Худ. лит., 1986. – 541 с.
13. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. – М. : Искусство, 1986. – 444 с.
14. Белецкий А. И. Избранные труды по теории литературы. / Белецкий А. И. – М. : Издательство АН СССР, 1964. – 448 с.

15. Бичко А. К. Феномен української інтелігенції: спроба екзистенціального дослідження. / А. К. Бичко, І. В. Бичко – К., 1995. – 287 с.
16. Білітюк Л. А. Жанр і зміст художнього твору як проблема / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. Кафедра теорії літератури. – Луцьк, 1998. – 31 с.
17. Бонецкая Н. К. «Образ автора» как эстетическая категория: контекст – 1985 : литературно-теоретические исследования. – М. : Худ. лит., 1986. – 489 с.
18. Бромлей Ю. В. Этносоциальные процессы: теория, история, современность. / Бромлей Ю. В. – М. : Наука, 1987. – 333 с.
19. Бубняк Р. А. Літературно-критичний дискурс: сутність, структура, засоби вираження : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / Р. А. Бубняк, Тернопільський державний педагогічний університет ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2001. – 20 с.
20. Бураго С. Б. Діалектика мови й літературознавчий аналіз мелодії вірша : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.08 / С. Б. Бураго, Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 1993. – 43 с.
21. Буркалець Н. В. Із спостережень над поетикою малої прози Богдана Лепкого / Буркалець Н. В. // Творчість Богдана Лепкого в контексті європейської культури ХХ століття. – Тернопіль : ТДПУ. - 1998. – С. 191–199.
22. Возняк С. М. У боротьбі за дружбу народів: Проблеми нації і нац. відносин в ідеології укр. демократії останньої чверті ХІХ – початку ХХ ст. / Возняк С. М. – Львів : Вища шк. Вид-во при Львів. ун-ті, 1981. – 192 с.
23. Вступ до літературознавства. Хрестоматія : навч. посіб. / упоряд. Н. І. Бернадська. – К. : Либідь, 1995. – 256 с.
24. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну / Ю. Габермас ; переклад В. М. Куплін. – К. : Четверта хвиля, 2001. – 424 с.
25. Гайдеггер М. Навіщо поети? / Гайдеггер М. // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. ; за ред. Марії Зубрицької. – 2-е вид., доповнене. – Львів : Літопис, 2001. – С. 230–249.
26. Галич О. А. Загальне літературознавство : навч. посіб. для вузів. / О. А. Галич, В. М. Назарець, Є. М. Васильєв. – Рівне, 1997. – 543 с.

27. Галич О. Теорія літератури : підручник / О. А. Галич, В. М. Назарець, Є. М. Васильєв ; за ред. Олександра Галича. – К. : Либідь, 2001. – 488 с.
28. Геник-Березовська З. Грані культур. Бароко, романтизм, модернізм / З. Геник-Березовська. – К. : Гелікон, 2000. – 368 с.
29. Гиршман М. М. Избранные статьи: Художественная целостность. Ритм. Стил. Диалогическое мышление / М. М. Гиршман, Донецкий гос. ун-т. – Донецк : Лебедь, 1996. – 160 с.
30. Гиршман М. М. Литературное произведение: теория и практика анализа : учеб. пособ. / М. М. Гиршман. – М. : Высш. шк., 1991. – 160 с.
31. Голод Р. Творчість Івана Франка як дзеркало літературного процесу кінця ХІХ – початку ХХ століття / Р. Голод. // Дивослово. – 2005. – № 12. – С. 84–87.
32. Голод Р. Б. Іван Франко та літературні напрями кінця ХІХ – початку ХХ століття : дис. ... д-ра філол. Наук : 10.01.01 / Р. Б. Голод, Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2006. – 374 с.
33. Гонюк О. В. Поетика малої прози Осипа Маковея : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Гонюк О. В., Дніпропетровський держ. ун-т. – Дніпропетровськ, 1997. – 190 с.
34. Грабович Г. До історії української літератури : дослідження, есеї, полеміка. / Г. Грабович. – К. : Критика, 2003. – 631 с.
35. Грабович Г. Заклання українського модернізму / Г. Грабович. // Слово і час. – 1996. – № 1. – С. 41–44.
36. Грабович Г. Тексти і маски. / Г. Грабович. – К. : Критика, 2005. – 312 с.
37. Грінченко Б. Грицько Григоренко. Наші люди на селі (Рецензія) / Б. Грінченко. // ЛНВ. – 1898. – Т. III, Кн.9. – 195 с.
38. Гром'як Р. Т. Естетика і критика. Філософсько-естетичні проблеми художньої критики. / Р. Т. Гром'як. – К. : Мистецтво, 1975. – 225 с.
39. Гром'як Р. Т. Літературознавча рецепція і компаративістичний дискурс / Р. Т. Гром'як, В. Т. Боднар, Р. А. Бубняк ; заг. ред. Р. Т. Гром'як. – Т. : Підручники і посібники, 2004. – 368 с.
40. Грудницька М. Степан Васильченко : статті та матеріали. / М. Грудницька, В. Курашова. – К., 1950. – 376 с.
41. Гуляк А. Б. Деякі аспекти аналізу літературного твору / А. Б. Гуляк, Н. М. Скоробагатько, П. П. Хропко, І. М. Цуркан. – К. : Науковий світ, 2000. – 131 с.

42. Гундорова Т. Кітч і Література. Травестії. / Т. Гундорова. – К. : Факт, 2008. – 284 с.
43. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. / Т. Гундорова. – Львів : Літопис, 1997. – 297 с.
44. Гундорова Т. Реалізм і неоромантизм в українській літературі початку ХХ ст. / Т. Гундорова. // Проблеми історії та теорії реалізму української літератури ХІХ – початку ХХ ст. – К., 1991. – С. 182–187.
45. Гундорова Т. Суспільно-культурний рух «Молода Україна» і проблема модерності української нації / Т. Гундорова. // Етнічна самосвідомість: національна культура : тези Республіканської наукової конференції. – К., 1991. – С. 50–52.
46. Гундорова Т. Фрідріх Ніцше й український модернізм / Т. Гундорова. // Слово і час. – 1997. – № 4. – С. 29–33.
47. Гундорова Т. Тенденції розвитку художнього мислення (початок ХХ століття) / Т. Гундорова, Шумило Н. // Слово і час. – 1993. – № 1. – С. 55–61.
48. Давидова-Біла Г. В. Образ автора в ліриці І. Я. Франка : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Г. В. Давидова-Біла ; Донецький держ. ун-т. – Донецьк, 1999. – 198 с.
49. Дем'ян Г. Письменники Дмитро Макогон та Ірина Вільде працювали в УВО і ОУН / Г. Дем'ян. // Визвольний шлях. – 2001. – № 10. – С. 75–82.
50. Дем'янівська Л. Символізм як один з напрямів української літератури / Л. Дем'янівська. // Українська мова та література в школі. – 1992. – № 9–10. – С. 18–24.
51. Денисюк І. О. Розвиток української малої прози ХІХ – поч. ХХ ст. / І. О. Денисюк. – Львів : Академічний експрес, 1999. – 280 с.
52. Денисюк І. О. Невичерпність атома. / Денисюк І. О. // Способи оповіді в малій прозі Івана Франка. – Львів, 2001.
53. Денисюк Н. Р. Художній світ письменника: поняття, терміни і літературознавчі версії / Н. Р. Денисюк, Тернопільський держ. педагогічний ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Т., 2002. – 64 с.
54. Євшан М. Іван Франко. Нарис його літературної діяльності / М. Євшан ; упоряд., передм. прим. Н. Шумило // Критика. Літературознавство. Естетика. – К. : Основи, 1998. – С. 136.

55. Євшан М. Критика. Літературознавство. Естетика / М. Євшан ; упоряд., передм., прим. Н. Шумило. – К. : Основи, 1998. – 658 с.
56. Єременко О. В. Літературний образ у силовому полі синкретизму: на матеріалі української прози другої половини ХІХ – початку ХХ ст. / О. В. Єременко. – К. : Євшан-зілля, 2008. – 320 с.
57. Жулинський М. Г. Історія української літератури ХІХ століття : підручник для студ. філол. спец. вищ. навч. закладів : у 2-х кн. / М. Г. Жулинський, М. П. Бондар, О. І. Гончар, Б. А. Деркач, Ю. О. Івакін. – К. : Либідь, 2005. – 656 с.
58. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період. / О. Забужко. – К. : Факт, 2006. – 156 с.
59. Зборовська Н. В. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури : монографія. / Н. В. Зборовська. – К. : Академвидав, 2006. – 504 с.
60. Зборовська Н. Психоаналіз і літературознавство : посібник / Н. Зборовська. – К. : Академвидав, 2003. – 392 с.
61. Зубрицька М. Український модернізм початку ХХ ст.: дійсність і міф / М. Зубрицька. // «Молода Муза» і літературний процес кінця ХІХ – початку ХХ століття в Україні і Європі : тези доповідей наукової конференції. – Львів, 1992. – С. 9–12.
62. Зушман М. Б. Відтворення рис українського національного характеру в малій прозі Богдана Лепкого / М. Б. Зушман. // Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія. – 2000. – № 83. – С. 21–24.
63. Зушман М. Б. Мала проза Богдана Лепкого в контексті західноукраїнської новелістики кінця ХІХ – початку ХХ століття : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / М. Б. Зушман ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 2007. – 188 с.
64. Іванюк Б. П. Жанрологічний словник: Лірика / Б. П. Іванюк ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2001. – 91 с.
65. Інгарден Р. Про пізнавання літературного твору // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / Р. Інгарден ; за ред. Марії Зубрицької – 2-е вид., доповнене. – Львів : Літопис, 2001. – 832 с. – С. 176–205.
66. Ингарден Р. Исследования по эстетике / Р. Ингарден ; пер. с польского А. Ермилова и Б. Федорова под ред. А. Якушева. – М. : Изд. иностр. лит., 1962. – 572 с.

67. Індивідуальні стилі українських письменників XIX – поч. XX ст. – К. : Наукова думка, 1987. – 312 с.

68. Історія української літератури XIX ст. (70–90-ті роки) : в 2 кн. : підручник / О. Д. Гнідан, Л. С. Дем'янівська, С. С. Кіраль та ін. ; за ред. О. Д. Гнідан. – К. : Вища школа, 2003. – Кн.2. – 439 с.

69. Історія української літератури (кінець XIX – початку XX ст.) / за ред. Н. Й. Жук, В. М. Лесина, С. М. Шаховського. – К. : Вища школа, 1978. – 392 с.

70. Казанова О. В. Драматичність мислення прозаїка як художній феномен перехідної доби кінця XIX – початку XX століття (На матеріалі новелістики В. Стефаніка) / Ольга Казанова // Питання літературознавства : наук. зб. – Чернівці : Рута, 2005. – Вип. 12 (69). – С. 9–15.

71. Калениченко Н. Л. Еволюція літературного народництва на Україні / Н. Л. Калениченко. // Революційне оновлення літератури. Проникнення ідей марксизму-ленінізму в українську літературу кінця XIX – початку XX ст. – К., 1970. – 315 с.

72. Калениченко Н. Л. Українська література кінця XIX – початку XX ст. : напрями, течії / Н. Л. Калениченко. – К. : Наук. думка, 1983. – 255 с.

73. Камінчук О. А. Поетика української романтичної лірики: Проблеми просторової організації поетичного тексту / О. А. Камінчук ; НАН України ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка. – К. : ЛДЛ, 1998. – 157 с.

74. Капленко О. Наратив як модель світу: структурна побудова і проєкція на художній текст / О. Капленко. // Слово і час. – 2003. – № 11. – С. 10–16.

75. Карпенко Г. І. Українська реалістична проза другої половини XIX століття як історичне джерело : дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06 / Г. І. Карпенко ; Дніпропетровський національний ун-т. – Дніпропетровськ, 2005. – 166 с.

76. Каспрук А. А. Українська поема XIX століття – початку XX ст. Ідеї, теми, проблеми жанру / А. А. Каспрук. – К., 1973. – 251 с.

77. Качкан В. А. Ірина Вільде: нарис життя і творчості / В. А. Качкан. – К. : Дніпро, 1991. – С. 15–20.

78. Качкан В. Нові архівні документи про родину Макогонів / В. А. Качкан. // Хай святиться ім'я твоє : історія української

літератури і культури в персоналіях (XIX – перша половина XX ст.). – Івано-Франківськ : Сіверсія, 2000. – Кн. 4. – С. 166–177.

79. Кебало М. Художня специфіка наративної стратегії в натуралістичному творі останньої третини XIX ст. / М. Кебало. // Наукові записки ТДПУ. Серія: Літературознавство. – Тернопіль : ТДПУ, 2001. – Вип. X. – С. 241–247.

80. Клим'юк Ю. Особливості формування жанрової системи лірики І. Франка / Ю. Клим'юк. // Слово і час. – 2004. – № 8. – С. 30–39.

81. Клочек Г. Д. У світі вічних критеріїв: Про систему критеріїв оцінки літературного твору. / Г. Д. Клочек. – К. : Дніпро, 1989. – 221 с.

82. Ковалів Ю. І. Рух естетичної свідомості в українській поезії. Перша половина XX століття (генеза, контекст, перспективи) : дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.02 / Ю. І. Ковалів ; НАН України ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка. – К., 1995. – 335с.

83. Кодак М. П. Авторська свідомість і класична поетика / М. П. Кодак ; НАН України ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка. – К. : Фоліант, 2006. – 336 с.

84. Кодак М. П. Авторська свідомість письменника і поетика української літератури кінця XIX – початку XX ст. : дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.01; 10;01.06 / М. П. Кодак ; НАН України ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка. – К., 1996. – 367 с.

85. Козак М. Ю. Основні тенденції літературного руху 20-30-х років на Закарпатті / М. Ю. Козак. // Проблеми вітчизняної і зарубіжної історії з найдавніших часів до наших днів (Ювілейний збірник на пошану доктора істор. наук, проф. Василя Івановича Худанюка). – Карпатика. – Ужгород, 2002. – Вип. 14. – С. 145–154.

86. Козак М. Ю. Розвиток української лірики 20-30-х рр. XX ст. на Закарпатті (проблематика та жанрово-стильові пошуки) : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / М. Ю. Козак ; Ужгородський національний ун-т. – Ужгород, 2002. – 185 с.

87. Козлик І. В. Теоретичне вивчення філософської лірики і актуальні проблеми сучасного літературознавства : монографія. / І. В. Козлик. – Івано-Франківськ : Поліскан; Гостинець, 2007. – 591 с.

88. Колінько О. П. Мала проза Стефана Коваліва в контексті розвитку української літератури кінця XIX – початку XX ст. : автореф.

дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / О. П. Колінько ; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2000. – 20 с.

89. Колінько Олена Петрівна. Творчість Стефана Коваліва в контексті розвитку української літератури кінця ХІХ – початку ХХ століття: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 / О. П. Колінько ; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 1999. – 192 с.

90. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. / Н. Х. Копистянська. – Львів : ПАІС, 2005. – 368 с.

91. Коржупова А. Дмитро Макогон / А. Коржупова. // Літературна газета. – 1957. – № 44 (7 червня). – С. 3.

92. Корнійчук В. С. Поетика лірики Івана Франка : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.01 / В. С. Корнійчук ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2006. – 36с.

93. Корнійчук В. С. Поетика лірики Івана Франка : дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.01 / В. С. Корнійчук ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2006. – 436 с.

94. Костюк В. І. Фрагмент та його поетика в теоретичних концепціях модернізму / В. І. Костюк. // Вісник. Літературознавчі студії. – К. : МІЛП, 2000. – Випуск II. – С. 152–158.

95. Крістева Ю. Полілог / Ю. Крістева ; пер. Петро Таращук. – К. : Юніверс, 2004. – 480 с.

96. Кузьменко В. І. Словник літературознавчих термінів : навч. посіб. з літературознавства за онов. прогр. для вчителів та учнів серед. навч. закладів / В. І. Кузьменко. – К. : Український письменник, 1997. – 230 с.

97. Кузнецов Ю. Б. Імпресіонізм в українській прозі кінця ХІХ – початку ХХ ст. : проблеми естетики і поетики. / Ю. Б. Кузнецов. – К. : Зодіак–ЕКО, 1995. – 304 с.

98. Лепкий Б. З села. Оповідання. / Б. Лепкий. – 2-ге вид. – Ужгород : Вікторія, 1923. – 176 с.

99. Лесик В. В. Композиція художнього твору. / В. В. Лесик. – К. : Дніпро, 1972. – 96 с.

100. Літературознавча енциклопедія : у 2-х т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів – К. : Академія, 2007.

101. Літературознавча компаративістика : навчальний посібник / ред. Р. Т. Гром'як ; упоряд. : Р. Т. Гром'як, І. В. Папуша. – Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТДПУ, 2002. – 343 с.
102. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К. : Академія, 1997. – 752 с.
103. Лисяк-Рудницький І. Вклад Галичини в українські визвольні змагання / І. Лисяк-Рудницький. // Між історією й політикою. – Мюнхен : Сучасність, 1973. – С. 206–217.
104. Лопушан Т. Проблематика збірки Ореста Авдиковича «Поезія та проза» / Т. Лопушан. // Наука і сучасність : зб. наук. праць Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. – К. : ІЗМН, 1998. – Ч. II. – С. 208–213.
105. Лопушан Т. В. «Мала» проза Ореста Авдиковича і розвиток західноукраїнської новелістики 90-х років XIX століття – 1900-х років : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Т. Лопушан ; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2001. – 196 с.
106. Лотман Ю. Культура и взрыв. / Ю. Лотман. – М. : Гнозис, 1992. – 272 с.
107. Лотман Ю. О разграничении лингвистического и литературоведческого понятия структуры / Ю. Лотман. // Вопросы языкознания. – 1963. – № 5. – С. 34–48.
108. Лотман Ю. М. Структура художественного текста / Ю. М. Лотман. – М. : Искусство, 1970. – 317 с.
109. Лотман Ю. Текст у тексті / Ю. Лотман. // Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. Марії Зубрицької. – 2-е вид., доповнене. – Львів : Літопис, 2001. – 832 с. – С. 581-597.
110. Ляшенко О. А. Проблема цілісності ліричного твору і творчості поета-лірика: системно-типологічний аспект (на матеріалі української поезії XIX – початку XX ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / О. А. Ляшенко ; НАН України ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка. – К., 2007. – 18 с.
111. Маковей О. Стефан Ковалів / О. Маковей. // Літературно-науковий вісник. – 1900. – Т. 11. – Кн. 8.
112. Макогон Д. Біографічна довідка. Поезії. Оповідання / Д. Макогон. // Письменники Буковини початку XX століття. – К. : Держлітвидав України, 1959. – С. 175–304.

113. Макогон Д. Я. Вибрані оповідання / Д. Я. Макогон ; підготовка текстів та вступна стаття О. С. Романця. – Львів, 1959. – 121 с.
114. Макогон Д. Виїмкові закони / Д. Я. Макогон. // Каменярі. – 1922. – 30 серпня. – С. 3.
115. Макогон Д. До борби! / Д. Макогон. // Громадянин. – 1909. – 10 лютого. – С. 2.
116. Макогон Д. Мужичькі іділлі. Поезії. / Д. Макогон. – Чернівці : Руська Рада, 1907. – 61 с.
117. Макогон Д. Наша школа / Д. Макогон. // Каменярі. – 1922. – 30 квітня. – С. 2.
118. Макогон Д. Наше безголов'я / Д. Макогон. // Каменярі. – 1922. – 10 квітня. – С. 1.
119. Макогон Д. Ненавиджу / Д. Макогон. // Громадянин. – 1909. – 10 травня. – С. 4.
120. Макогон Д. Організуймося / Д. Макогон. // Громадянин. – 1909. – 10 червня. – С. 3.
121. Макогон Д. Полтава! / Д. Макогон. // Громадянин. – 1909. – 20 липня. – С. 1.
122. Макогон Д. По наших селах. : новели. / Д. Макогон. – Коломия : Мужичьке видавництво, 1914. – 79 с.
123. Макогон Д. Проти філі : новели. / Д. Макогон. – Коломия : Видавнича Спілка українського учительства в Коломиї, 1914. – 75 с.
124. Макогон Д. Святий Миколай. Сценічна картина в 3-х діях. / Д. Макогон. – Львів : Світ дитини, 1928. – 27 с.
125. Макогон Д. Учительські гаразди : нариси. / Д. Макогон. – Коломия : Видавнича спілка учительська, 1911. – 72 с.
126. Макогон Д. Шкільні образки. / Д. Макогон. – Мамаївці : Вид. «Вільної організації українських учителів на Буковині», 1911. – 24 с.
127. Макогон Д. Як став Мафтей радикалом? / Д. Макогон. // Громадянин. – 1910. – 1 січня. – С. 2–5.
128. Маркович Д. В. По степах та хуторах. / Д. В. Маркович. – К., 1991. – 346 с.
129. Мафтин Н. В. Проблематика та жанрова специфіка малої прози Ірини Вільде раннього періоду творчості в контексті української новелістики : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.02 /

Н. В. Мафтин ; Український педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 1995. – 167 с.

130. Мацевко-Бекерська Л. В. Українська мала проза кінця ХІХ – початку ХХ століть у дзеркалі наратології : монографія / Л. В. Мацевко-Бекерська. – Львів : Сплайн, 2008. – 408 с.

131. Мірчук І. Світогляд українського народу : спроба характеристики / І. Мірчук. // Наук. зб. Укр. віл. ун-ту в Празі. – 1942. – Т. 3. – С. 225–243.

132. Микешина Л. А. Філософія науки : совр. епистемологія, науч. знання в динаміці культури, методологія науч. дослідження : учеб. посіб. / Л. А. Микешина. – М. : Прогресс-Традиція, 2005. – 463 с.

133. Микуш С. Й. Поетика Василя Стефаника : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / С. Й. Микуш ; Львівський держ. ун-т ім. Івана Франка. – Л., 1998. – 166 с.

134. Михайловська Н. Трагічні оптимісти. Екзистенційне філософування в українській літературі ХІХ – пер. пол. ХХ ст. / Н. Михайловська. – Львів : Світ, 1998. – 212 с.

135. Міщук Р. С. Українська оповідна проза 50–60х років ХІХ століття. / Р. С. Міщук. – К. : Наукова думка, 1978. – 415 с.

136. Моклиця М. Модернізм – проблема теоретична й психологічна / М. Моклиця. // Слово і час. – 2001. – № 1. – С. 32–38.

137. Моклиця М. Модернізм у творчості письменників ХХ століття : навч. посіб. для студ. вузів. / М. Моклиця. – Луцьк : Вежа, 1999. – Ч. 1 : Українська література. – 154 с.

138. Моклиця М. В. Модернізм як структура. Філософія. Психологія. Поетика : дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.06 / М. В. Моклиця ; Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 1999. – 416 с.

139. Моклиця М. В. Модернізм як структура : Філософія. Психологія. Поетика. / М. В. Моклиця. – 2. вид., доп. і перероб. – Луцьк : Вежа Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2002. – 389 с.

140. Нагорна М. М. Поетика імпліцитних смислів художнього твору : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / М. М. Нагорна ; Кіровоградський держ. педагогічний ун-т ім. Володимира Винниченка. – Кіровоград, 2004. – 179 с.

141. Наєнко М. К. Українське літературознавство : школи, напрями, тенденції. / М. К. Наєнко. – К. : Академія, 1997. – 320 с.
142. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. / Д. Наливайко. – К. : Мистецтво, 1985. – 365 с.
143. Наливайко Д. Проблема натуралізму в українській літературі / Д. Наливайко. // Літературознавство : матеріали III Міжнародного конгресу українців. (26–29 серпня 1996, м. Харків). – К., 1996. – С. 118–130.
144. Наливайко Д. Про співвідношення «декадансу», «модернізму», «авангардизму» / Д. Наливайко. // Слово і час. – 1997. – № 11–12. – С. 47–53.
145. Наливайко Д. С. Стиль напряму й індивідуальні стилі в реалістичній літературі XIX ст. / Д. Наливайко. // Індивідуальні стилі українських письменників XIX – початку XX ст. – К., 1987.
146. Наливайко Д. С. Теорія літератури й компаративістика : статті-розвідки. / Д. Наливайко. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – 348 с.
147. Науменко Н. В. Символіка в образній структурі української новелістики кінця XIX – поч. XX ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 / Н. В. Науменко ; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2002. – 20 с.
148. Науменко Наталія Валентинівна. Символіка в образній структурі української новелістики кінця XIX – початку XX ст.: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 / Н. В. Науменко ; Національний ун-т харчових технологій. – К., 2002. – 204 с.
149. Нахлік Є. Орест Авдикович – письменник, літературознавець, педагог / Є. Нахлік ; Львівське відділення Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України ; відп. ред. Іван Лучук. – Львів, 2001. – 92 с.
150. Павличко Соломія. Дискурс модернізму в українській літературі : монографія. / Соломія Павличко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Либідь, 1999. – 447 с.
151. Павличко Соломія. Модернізм як риторика естетизму: поезія початку XX ст. / Соломія Павличко. // Слово і час. – 1995. – № 9–10. – С. 28–34.
152. Павлишин М. Канон та іконостас: Літературно-критичні статті. / М. Павлишин. – К. : Час, 1997. – 387 с.

153. Панченко С. Концепція людини в малій прозі Дмитра Марковича. / С. Панченко. // Слово і час. – 2000. – № 2. – С. 40–42.

154. Панченко С.А. Творчість Дмитра Марковича у контексті розвитку українського літературного процесу кінця ХІХ – початку ХХ століття : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / С. Панченко ; Запорізький держ. ун-т. – Запоріжжя, 2000. – 160 с.

155. Папуша І. Між оповіддю і дискурсом: українська література в наративній перспективі / І. Папуша. // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія : Літературознавство. – Тернопіль : ТДПУ, 1999. – Вип. 5. – С. 67–71.

156. Пахльовська О. Українська літературна цивілізація : автореферат ... д-ра філол. наук за спеціальністю 10.01.01 / О. Пахльовська ; НАН України Інститут літератури ім. Т. Шевченка. – К., 2000. – 37 с.

157. Письменники Буковини другої половини ХІХ – першої половини ХХ століття : хрестоматія / ред.-упоряд. Б. І. Мельничук, ред.-упоряд. М. І. Юрійчук. – Чернівці : Прут, 2001. – 799 с.

158. Письменники Буковини другої половини ХХ ст. : хрестоматія / ред. Б. І. Мельничук, ред. М. І. Юрійчук. – Чернівці : Прут, 1998. – 439 с.

159. Письменники Буковини другої половини ХХ століття : хрестоматія / ред.-упоряд. Б. І. Мельничук, ред.-упоряд. М. І. Юрійчук. – 2-ге вид., доп. – Чернівці : Прут, 2003. – 752 с.

160. Погребенник В. Ф. Українська поезія кінця ХІХ – початку ХХ ст. і фольклор (до проблеми естетичної співдії народних традицій та індивідуальної поетики) : дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.03; 10.01.09 / В. Ф. Погребенник ; Київський педагогічний ін-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 1992. – 449 с.

161. Подорож до Європи. Галичина, Буковина і Відень на центральноєвропейській культурній шахівниці : тексти лекцій / упорядники Оксана Гаврилів, Тимофій Гаврилів. – Л. : ВНТЛ-Класика, 2005. – 232 с.

162. Поліщук Я. О. Естетика міфу і міфологічний горизонт раннього українського модернізму : дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.01; 10.01.06 / Я. О. Поліщук ; НАН України ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка. – К., 2000. – 400 с.

163. Пригодій С. М. Жанр і стиль літературного імпресіонізму України та США : навч. посібн. / С. М. Пригодій. – К. : Видавничий центр КДЛУ, 1996. – 134 с.

164. Рікер П. Конфлікт інтерпретацій / П. Рікер. // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. Марії Зубрицької. – 2-е вид., доповнене. – Львів : Літопис, 2001. – С. 288–304.

165. Рікер П. Що таке текст? Пояснення і розуміння / П. Рікер. // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. ; за ред. Марії Зубрицької. – С. 305–326.

166. Рішар Ж.-П. Смерть та її постаті / Ж.-П. Рішар. // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. Марії Зубрицької. – 2-е вид., доповнене. – Львів : Літопис, 2001. – 832 с. – С. 209–229.

167. Романець О. Дмитро Макогон / О. Романець. // Жовтень. – 1957. – № 10. – С. 133–138.

168. Самійленко В. І. Поетичні твори. Прозові твори. Драматичні твори. Переспіви та переклади. Статті та спогади / В. І. Самійленко ; вступ. ст., упоряд. і приміт. М. Г. Чернописького ; ред. П. І. Орлик. – К. : Наук. думка, 1990. – 608 с.

169. Сент-Бев Ш. О. Литературные портреты. Критические очерки. / Ш. О. Сент-Бев. – М., 1970, 584 с.

170. Силантьев И. В. Мотив в системе художественного повествования. Проблемы теории и анализа. / И. В. Силантьев. – Новосибирск : ИДМИ, 2001. – 236 с.

171. Слезінський В. Невідомий лист Д. Макогона до Марійки Підгірянки / В. Слезінський. // Радянське літературознавство. – 1972. – № 6. – С. 71–72.

172. Соловей (Гончарик) Е. С. Українська філософська лірика. Традиція. Типологія. Поетика : дис. ... д-ра філол. наук / Е. С. Соловей (Гончарик) ; АН України; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка. – К., 1992. – 359 с.

173. Соловей Е. С. Українська філософська лірика : навч. посібник із спецкурсу / Е. С. Соловей ; Міжнародний фонд «Відродження» ; ред. О. Жупанський. – К. : Юніверс, 1998. – 368 с.

174. Стефаник В. С. Вибране / В. С. Стефаник ; упоряд., підготовка текстів, приміт. і словник В. М. Лесина та

Ф. П. Погребенника ; автор вступ. статті В. М. Лесин. – Ужгород : Карпати, 1979. – 392 с.

175. Сурова О. Ю. Человек в модернистской культуре / О. Ю. Сурова. // Зарубежная литература второго тысячелетия 1000–2000 ; под ред. Л. Г. Андреева. – М., 2001. – 451 с.

176. Тарнавський О. Два силуети Ірини Вільде / О. Тарнавський. // Сучасність : література, мистецтво, суспільне життя. – Ч. 6 (266). – Мюнхен. – червень 1983. – С. 29–35.

177. Теорія літератури / За ред. В. Ф. Воробйова та Г. А. В'язовського. – К. : Наукова думка, 1975. – 347 с.

178. Тихолоз Б. С. Іван Франко – поет філософської рефлексії / Б. С. Тихолоз. // *Semper tigo* : збірник наукових праць молодих учених на пошану проф. І. О. Денисюка (до 75-літнього ювілею вченого). – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – С. 40–84

179. Ткаченко А. О. Мистецтво слова : вступ до літературознавства : підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів. / А. О. Ткаченко. – 2-е вид., випр. і доповн. – К. : Київський університет, 2003. – 448 с.

180. Ткаченко А. Між Хаосом і Космосом, або у передчутті неоструктуралізму / А. Ткаченко. // Слово і час. – 2000. – № 2. – С. 11–15.

181. Ткаченко Р. Синтез волі та інтелекту як засіб подолання декадансу (І. Франко проти Ф. Ніцше) / Р. Ткаченко. // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка : Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – 2003. – Випуск 14. – С. 40–43.

182. Ткаченко Р. П. Декаданс як проблема авторської свідомості в українській літературі кінця ХІХ – початку ХХ століття : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Р. Ткаченко ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2004. – 182 с.

183. Ткачук М. П. Лірика Івана Франка: До 150-річчя від дня народження Івана Франка : монографія / М. П. Ткачук ; передм. А. Толстоухова. – К. : Світ Знань, 2006. – 296 с.

184. Ткачук М. П. Наративні моделі українського письменства. / М. П. Ткачук. – Тернопіль : ТНПУ, Медобори, 2007. – 464 с.

185. Ткачук М. П. Українська поезія останньої третини ХІХ століття: основні тенденції розвитку й естетична стратегія : навч.

посібник / М. П. Ткачук ; Тернопільський держ. педагогічний ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 1998. – 79 с.

186. Ткачук М. Художній світ збірки «З вершин і низин» Івана Франка : навч. посібник / М. Ткачук ; Донецький держ. ун-т. – Донецьк, 1997. – 27 с.

187. Ткачук О. Наративна перспектива та дистанція в модерністичному дискурсі кінця ХІХ – початку ХХ ст. / О. Ткачук. // Слово і час. – 2003. – № 11. – С. 17–24.

188. Ткачук О. М. Наратологічний словник. / О. М. Ткачук. – Тернопіль : Астон, 2002. – 173с.

189. Товкачевський А. Утопія і дійсність / А. Товкачевський. //До характеристики української інтелігенції : зб. статей з передмовою Миколи Євшана. – К., 1911. – 269 с.

190. Томашевский Б. В. Теория литературы. Поэтика. / Б. В. Томашевский. – М. : Аспект Пресс, 1999. – 334 с.

191. Тростюк І. М. Мала проза Івана Франка кінця ХІХ – початку ХХ століття (проблеми циклізації та жанрової модифікації): дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / І. М. Тростюк ; Львівський держ. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 1996. – 212 с.

192. Тюпа В. Художественный дискурс (Введение в теорию литературы). / В. Тюпа. – Тверь, 2002. – 294 с.

193. Тюпа В. И. Анализ художественного текста : учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по направлению подгот. «Филология» / В. Тюпа. – 2-е изд., стер. – М. : Академия, 2008. – 332 с.

194. Українська новелістика кінця ХІХ – початку ХХ століття : оповідання, новели, фрагментарні форми (ескізи, етюди, нариси, образки, поезії в прозі) / упоряд. і приміт. Є. К. Нахліка ; вступ. ст. І. О. Денисюка ; ред. Н. Л. Калениченко. – К. : Наукова думка, 1989. – 688 с.

195. Українська поезія Закарпаття ХХ століття : наук. збірник / Ужгородський національний ун-т. Філологічний факультет. Кафедра української літератури ; голова ред. кол. В. В. Барчан – Ужгород, 2004. – 250 с.

196. Фаріон А. О. Викриття іноземних поневолювачів та українських буржуазних націоналістів у творах Д. Макогона (1920–1923 рр.) / А. О. Фаріон. // Українське літературознавство. Республіканській міжвідомчий збірник. – 1975. – Вип. 24. – С. 23–29.

197. Франко І. З вершин і низин : зібрання творів у 50-ти т. Т. 1. / І. Франко. – К. : Наук. думка, 1982.
198. Франко І. Зібрання творів : зібрання творів у 50-ти т. Т. 26. / І. Франко. – К. : Наук. думка, 1982.
199. Франко І. Одвертий лист до галицької української молодіжі : зібрання творів у 50-ти т. Т. 45. / І. Франко. – К. : Наук. думка, 1982. – С. 401–409.
200. Франко І. Старе й нове в сучасній українській літературі : зібрання творів у 50-ти т. Т. 35. / І. Франко. – К. : Наук. думка, 1982.
201. Франко І. Суспільно-політичні погляди М. Драгоманова : зібрання творів у 50-ти т. Т. 45. / І. Франко. – К. : Наук. думка, 1982. – С. 423–438.
202. Фролова К. П. Аналіз художнього твору : деякі методи вивчення тексту художнього твору. / К. П. Фролова. – К., 1975.
203. Фролова К. П. Субстанції незримої вогонь... Про поетику художнього твору : літературно-критичний нарис. / К. П. Фролова. – К. : Дніпро, 1983. – 134 с.
204. Фуко М. Що таке автор? // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / М. Фуко : за ред. Марії Зубрицької. – С. 598–616.
205. Хайдеггер М. Время и бытие. / М. Хайдеггер. – М. : Политиздат, 1993. – 447 с.
206. Хороб С. І. Слово – образ – форма: у пошуках художності : літературознавчі статті і дослідження / С. І. Хороб ; Прикарпатський ун-т ім. Василя Стефаника. – Івано-Франківськ : Плай, 2000. – 198 с.
207. Ципердюк І. М. Мала проза Євгена Мандичевського: проблематика і поетика : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / І. М. Ципердюк ; НАН України ; Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка. Львівське відділення. – Львів, 1997. – 183 с.
208. Червінська О. В. Рецептивна поетика. Історико-методологічні та теоретичні засади : навч. посібник / О. В. Червінська ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2001. – 56 с.
209. Чижевський Д. І. Історія української літератури. / Д. І. Чижевський. – К. : Академія, 2003. – 568 с.

210. Чижевський Д. І. Порівняльна історія слов'янських літератур : у 2 кн. / Д. І. Чижевський ; пер. з нім. Олеся Костюк, Микола Ігнатенко ; передм. Михайло Наєнко. – К. : Академія, 2005. – 287 с.
211. Чижевський Д. Реалізм в українській літературі / Д. І. Чижевський ; підгот. тексту, фах. ред., передм. М. Наєнко. – К. : Просвіта, 1999. – 117 с.
212. Шевченко Т. Поетичні твори : у 3-х т. Т. 1. / Т. Шевченко. – К. : Держ. видавництво худ. літ-ри, 1963. – 730 с.
213. Шляхова Н. М. Емоції і художня творчість. / Н. М. Шляхова. – К. : Мистецтво, 1981. – 102 с.
214. Шляхова Нонна. Життя порізнені листочки : літературно-критичні статті. / Нонна Шляхова. – Одеса : Астропринт, 2003. – 232 с.
215. Шляхова Н. М. Художній тип. Соціальна і духовна характерність : літературознавчі статті. / Н. М. Шляхова. – Одеса, 1990. – 256 с.
216. Шпенглер О. Закат Європи : очерки морфології мирової історії / О. І. Шпенглер ; пер. с нем. и прим. И. Маханьков. – М. : Мысль, 1998. – Т. 2. : Всемирно-исторические перспективы. – 606 с.
217. Шумило Н. М. Під знаком національної самобутності. / Н. М. Шумило. – К. : Задруга, 2003. – 354 с.
218. Шумило Н. М. Українська проза кінця ХІХ – початку ХХ ст. Проблема національної іманентності : дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.01 / Н. М. Шумило ; НАН України ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка. – К., 2004. – 405 с.
219. Юриняк А. Б. Літературні жанри малої форми. / А. Б. Юриняк. – К. : Смолоскип, 1996. – 131 с.
220. Friedman Norman. Forms of the Plot / Norman Friedman. // Journal of General Education. – 1955. – No. 8. – P. 241–253.
221. Friedman Norman. Point of View in Fiction: The Development of a Critical Concept / Norman Friedman. // PMLA. – 1955. – No. 70. – P. 1160–1184.
222. Lee V. On Literary composition / V. Lee. // The Contemporary Review. – 1989. – P. 43.

Наукове видання

Присяжна Олеся Дмитрівна

ПОЕТИКА ЛІРИКИ Й ЕПІКИ ДМИТРА МАКОГОНА

Монографія

Редактор С. А. Малішевська

Оригінал-макет підготовлено О. Д. Присяжною

Підписано до друку 5.12.2012 р.
Формат 29,7×42¼. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. др. Арк.9,24
Наклад 100 прим. Зам № 2012-193

Вінницький національний технічний університет,
КІВЦ ВНТУ,
21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95,
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Тел. (0432) 59-85-32.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.

Віддруковано у Вінницькому національному технічному університеті,
в комп'ютерному інформаційно-видавничому центрі,
21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95,
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Тел. (0432) 59-81-59
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.